

Atatürk Anlatıyor

ADNAN BİNYAZAR

38.
baskı

CAN
ÇOCUK

Bu tanıtım
kopyası
Can Çocuk
okurları için
özel olarak
hazırlanmıştır.

 CAN
ÇOCUK

© **Can Sanat Yayınları A.Ş.**, 2010

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

ISBN 978-975-07-1115-2

1. Basım: 2010

38. Basım: 5000 adet, Kasım 2023

Resimleyen: Mustafa Delioğlu

Yayın Koordinatörü: İpek Şoran

Editör: Faruk Duman

Son Okuma: Seda Ateş

Kitap Tasarımı: Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak Tasarım: Lom Creative (www.lom.com.tr)

Tasarım Uygulama: Güldal Yurtoğlu

Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.

Yayıncı Sertifika No: 43514

Maslak Mh. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza No: 9/25 Sanyer, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 89 Faks: 252 72 33

cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San. ve Dış Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 45099; Adres: Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk.

No:16 Acar San. Sit. Zeytinburnu, İstanbul

Atatürk Anlatıyor

ADNAN BİNYAZAR

Resimleyen: Mustafa Delioğlu

ADNAN BİNYAZAR

1934'te Diyarbakır'da doğdu. Dicle Köy Enstitüsü'nü bitirdi. Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde okudu. İlköğretmen Okulu'ndan üniversiteye, değişik okullarda edebiyat öğretmenliği yaptı. Berlin'de, ders kitapları yazma projelerinde çalıştı. *Cumhuriyet* gazetesinde “Ayna” ve “Pazar Yazıları” köşelerinde denemeleri yayımlanıyor. Deneme ve eleştirilerini *Toplum ve Edebiyat*, *Ağıt Toplumu*, *Ozanlar Yazarlar Kitaplar*, *Ayna*, *Duyguların Anakarası*, *Edebiyatın Dar Yolu* adlı kitaplarında topladı. Halk yazını ile ilgili kitapları ise *Dede Korkut*, *Kan Turalı*, *Halk Anlatıları*,

On Beş Türk Masalı, Elif ile Mahmut, Kerem ile Aslı adlarını taşıyor. *Masalını Yitiren Dev* adlı romanını 2000'de, Orhan Kemal Roman Armağanı'na değer bulunan *Ölümün Gölgesi Yok'u* 2004'te, öykü kitapları *Şairin Kedisi*'ni 2005'te, *Şah Mahmet*'i 2009'da yayımladı. Son kitabı *Ardında Leke Bırakmamalı Sevgi* kitapçılarda.

YAZARIN YAYINEVİMİZDEN ÇIKAN DİĞER KİTAPLARI:

Dede Korkut'tan Öyküler • *On Beş Türk Masalı* • *Kaçış* (Günüşiğina Yolculuk 1) • *Variş* (Günüşiğina Yolculuk 2) • *Okul Yılları* (Günüşiğina Yolculuk 3)

İçindekiler

ÇOCUKLUK YILLARI

Okula Başlayış	15
Dayımın Çiftliği.....	21

OKUL YILLARI

“Senin de Adın Mustafa, Benim de...”	31
Harp Okulu’na Giriş	40
Harp Okulu’nda.....	46

ASKERLİK YILLARI

Harp Akademisi’nde	55
Ordu Saflarında.....	60

ANAFARTALAR KAHRAMANI

Conkbayırı Siperlerinde	67
Bu Topraklar İçin.....	74

SAMSUN YOLUNDA

İstanbul’da Görüşmeler	83
Üçüncü Ordu Müfettişi	90

ANADOLU YOLLARINDA

Genel Durum ve Görünüm 107

ÖRGÜTLENME

Umut Işıkları 115

Amasya'dan Erzurum'a 120

Erzurum'da 130

Erzurum'dan Sivas'a 137

ANKARA

Ankara'da İlk Günler 143

Büyük Millet Meclisi 149

KURTULUŞ SAVAŞI YILLARI

Cepheden Cepheye 157

Ordular! İlk Hedefiniz Akdeniz'dir, İleri! 166

CUMHURİYET

Cumhuriyet'in İlanı 179

Çağdaşlaşma 188

HAYATA VEDA...

Penceresi Sonsuzluğa Açılan Oda 203

Atatürk'ü "kendine özgü bir yaşam ve kişiliği"yle devrim tarihimizde anıtlıştıran

Prof. Dr. Şerafettin Turan'a...

Sunu

Bu kitabı, Atatürk'ün yaşamında dönüm noktası sayılabilecek olayları çocukların yalın bir dille okuyup kavramalarını sağlamak amacıyla hazırladım. Gençlerin, “Ya bağımsızlık, ya ölüm!” diye yola çıkıp, özgür, laik, çağdaş, demokratik Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Atatürk’ü gerçek yönleriyle kavraması gerekir. Çünkü Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti’ni gençlere emanet etmiştir.

Atatürk’ün dilinden aktarılan bu anlatıda, belleğin zaman tüneline girip gerçekler ışığında bir yolculuğa çıkacağız. Bu uzun yolun duraklarında mola verip kimi konuları tanıklarından dinleyeceğiz. Olayları izlerken

yer yer duygusal anlar yaşayacaksınız. Atatürk, Türkiye'yi kurtarma yolları ararken, onun önünü kesmeye kalkan nice kişinin akıl almaz tuzaklarıyla karşılaşmıştır. Olayları izlerken onları da tanıyacaksınız.

Kitapta, çocukluğundan ölümüne değin olayların anlatıcısı Atatürk'tür. Kimi yerlerde onun yakınları da araya girdi.

Atatürk, güzel Türkçemizi yabancı dillerin boyunduruğundan kurtarmıştır. Ama onun o zamanın diliyle yazdıklarını anlamak kolay değildir. Bundan dolayı, Atatürk'ten alıntılarını aktarırken dilini yalınlaştırmak gereğini duydum.

Böyle bir kitap oluşturma düşüncesi, sevgili dostum Samiye Öz'den doğdu. Kitabı yazarken, onun bilinçli coşkusu her an içimde duydum. Öz'e teşekkür borçluyum.

Kitabı hazırlarken, duraksadığım her konuda Prof. Dr. Şerafettin Turan'ın *Mustafa Kemal Atatürk: Kendine Özgü Bir Yaşam ve Kişilik* adlı kitabı bana kılavuz oldu. Sayın Turan'a yürekten teşekkürlerimi sunuyorum.

Erol Mütercimler'in *Fikrimizin Rehberi Gazi M. Kemal* adlı kitabı özellikle kaynak yönünden çalışmamı geniş ölçüde besleyip yönlendirdi. Sayın Mütercimler'e de aynı duygularla teşekkür ederim.

Değerli dostum, araştırmacı Orhan Karaveli, kimi kaynakları görmemde yardımlarını benden esirgemedi. Sağ olsun.

Adnan Binyazar

Çocukluk Yılları

Okula Başlayış

Annem Zübeyde Hanım, Babam Ali Rıza Bey'dir. Rume-
li'den Anadolu'ya göçen bir Türkmen çocuğu olan annem,
Selanik yakınlarındaki Langaza'da bir toprak sahibinin
kızıdır. Beni Selanik'teki pembe boyalı bir evde, dediğine
göre 1881 yılının kış ortalarında dünyaya getirmiş. Arka
arkaya üç çocuklarını yitiren annemle babam, ben do-
ğunca çok sevinmişler. Hısıımı akrabayı bir araya toplayıp
bana ad aramışlar. Babam önerilen adlardan hiçbirini be-
ğenmemiş, sonunda, "Oğlumun adı Mustafa olsun," demiş.

Bir yandan sevinç gözyaşlarını silerken bana neden
Mustafa adını koyduğunu da açıklamış: "Küçük kar-

deşimin adı Mustafa idi. Salıncağını sallarken düştü, bir süre sonra da öldü. Onu anımsayınca, ölümüne yol açtığımı düşünerek içim sızlar. Oğluma Mustafa diyelim de, kardeşimin anısı oğlumda yaşasın,” demiş. Doğum armağanı olarak da, bir yerde sakladığı kılıcını getirip anneme vermiş, annem de kılıcı almış, kundağımın başucuna koymuş.

Babamın açıklaması odadakileri de duygulandırmış, el kaldırıp dua etmişler. Büyüklerden biri, “Ömrün uzun olsun, yüzümüzü ak edesin Mustafa... Mustafa... Mustafa...” diye adımı kulağıma üç kez seslenmiş.

Ad da konunca babam sevinçten ne yapacağını bilememiş, annem rahat etsin diye bana bakıcılar, anneme yardımcıları almış.

Babam Ali Rıza Efendi, Gümrük Muhafaza memuru idi. Ben doğduktan sonra bu görevinden ayrılıp kereste ticareti yapmaya başlamış.

Benim doğduğum yıllarda, doğulan gün, ay pek belirtilmiyormuş. Mevsim baharsa “gül ayı”, yaz ise “ekin biçilende”, kış ise “zemheri soğuşunda”, sonbaharsa “güz” demek yetiyormuş. Yine de okuma yazması olanların, çocuklarının doğum gününü, yılını Kuran’ın arka sayfalarına yazdıkları oluyormuş. Babam benim doğumumu da yazmış. Ama adımı yazdığı Kuran, annemin anlattığına göre, büyük olasılıkla bir taşınma sırasında kaybolmuş. Sonradan, Türkiye’nin Kurtuluş Savaşı’na girişinin başlangıcı sayılan 19 Mayıs günü benim doğum günüm kabul edilmiştir.

Okul yaşıım gelmişti. Çocukluk dönemimde ilk anımsadığım olay, hangi okula başlayacağımla ilgilidir. Okul seçimi konusunda annemle babam arasında tartışma yaratan bir görüş ayrılığı vardı. Annem ilahiler okunarak, Mahalle Mektebi'ne başlamamı istiyordu. Babam ise, o sıralarda açılan ve eğitimde çağdaş yöntemlerin uygulandığı Şemsi Efendi'nin okuluna devam etmemden yana idi.

Sonunda babam bir uyuşma noktası buldu. Annemin gönlü olsun diye önce alışılmış törenle Mahalle Mektebi'ne başladım. Birkaç gün sonra da oradan çıktım. Babam, kaydımı Şemsi Efendi'nin okuluna yaptırdı.

Sizlere ilginç geleceğini sandığım mahalle okuluna başlama töreninden kısaca söz etmek istiyorum.

Yeni giysiler giydirilmiş çocukların boynuna, içinde Abece,¹ Kuran ve dinsel bilgiler içeren "Amme Cüzü" diye bir kitap bulunan sırmalı bir çanta takılırdı. Okula başlayacak çocuk, evinde hazır bekler, başlarında sarıklı hocaların bulunduğu öğrenciler ikişerli sıralar halinde onun evinin önüne gelirler. Yeni öğrenci sıranın en önüne geçirilir, topluluk okula yönelirdi.

Okula başlama törenine öğrencinin babasıyla birlikte aile büyükleri de katılırdı. Çocuğun annesiyle bir araya gelen kadınlar, töreni pencereden izlerlerdi. Allah zihin açıklığı versin diye kafileyi dualarla, okuyup üfleyerek uğurlarlardı. Bu sırada kadınların gözyaşlarını tutamadığı görülürdü.

¹ O dönemdeki adı *Elifba*.

Topluluk, önceden belletilen ilahileri söyleyerek okula doğru ilerler, sokaklarda iki taraflı toplanan halk dualar eder, onları okuyup üfleyerek uğurlardı.

Okula varılınca çocuklar yerlerini alırken, yeni öğrenci, sarıklı hocanın karşısına geçer. Hoca, Arap harfli alfabeyi önündeki rahlede açar. Parmağıyla gösterdiği harfleri önce kendi seslendirip öğrenciye yineletir. Bu çalışmadan sonra törenin de sonuna gelmiş olurdu.

Ben de okula aynı törenle uğurlandım.

Okula gidişimin sabahı annem bana beyaz bir elbise giydirdi, başıma türbana benzer bir sarık sardı. Elimde yaldızlı bir dal tutuyordum. Arkasında bütün öğrencilerin izlediği hoca-öğretmenimiz¹, yeşillerle donatılmış kapımızın önüne geldi. O sırada bir dua okundu. Parmak uçlarımı göğsüme koyup oradan alnıma götürdüm; annemle babamın önünde eğildim, onların ellerini öptüm.

Caminin yanındaki okula gitmek üzere ben ve arkadaşlarım sevinç çığlıkları atarak kentin dolambaçlı sokaklarını geçtik. Duaların okunmasının ardından öğretmen beni elimden tuttu, içinde gün boyu Kuran âyetlerinin öğretildiği, tavanı bel vermiş, çıplak bir salona götürdü. Hocanın söylediğini birkaç kez tekrarladım.

Babamın isteği üzerine, Mahalle Mektebi'nden birkaç gün sonra ayrılıp, hiçbir törene gerek duyulmadan başladığım Şemsi Efendi Okulu'nu çok sevmiştim. Her gün

¹ O dönemde öğretmenlik görevini cami hocaları yapıyordu. Mahalle Mektepleri de zaten camilerin bitişiğindedi.

yeni konularla karşılaşıyor, bilgimi artırmak için ölesiyeye çalışıyordum. Yalnız bu okula giderken giydirilen şalvar üzerine sardırdıkları kuşak beni sinirden deli ediyordu. Ne zaman ki Askeri Rüştiye'ye girip okulun resmi üniformasını giydim, yeni bir benlik kazanmış gibi oldum. Üniformayı giyince kendime güvenim artmıştı.

On beş-on altı yaşlarındaydım. Baskıcı öğretmenlerin tutumları beni rahatsız etmeye başlamıştı. Bir gün, orada unutmayacağım bir olay yaşadım. O günkü okul koşullarını yansıttığı için, hiçbir öğrencinin yaşamasını istemediğim bu olayı size anlatmalıyım:

Güzel yazı yazma öğretmenimizin adı Çopur Hafız Emin Efendi idi. Aksi, öğrenciyi pek sevmeyen, dediğim dedik bir öğretmendi. Bizi yerlerde oturtuyor, yazıyı defteri dizimize koydurarak yazdırıyordu. Bu yüzden onu kimse sevmiyordu. Bir gün, dizlerim acıdığı için ayağa kalktım. "Otur yerine!" dedi. "Dizlerim acıyor, oturamıyorum," dedim. Tekrar, "Otur!" diye bağırarak beni azarladı. Onun bu sert tutumuna fazla dayanamayıp, "Oturmuyorum işte!" dedim. "Bana isyan mı ediyorsun?" diye sordu. Sinirden ne yapacağımı şaşırmıştım. "Evet, isyan ediyorum!" Öbür arkadaşlarım da bana katılarak, "Biz de isyan ediyoruz!" dediler. Öğrencilerin direnmesi karşısında, öğretmen işi uzatmadı. Böylece anlaşmazlık tatlıya bağlandı.

Okul yıllarında zaman zaman yaşadığım bu tür olayları hiç unutamadım.

ADNAN BİNYAZAR

Atatürk Anlatıyor

“Üstüne kargaların konup kalktığı ekinin
yeşerdiği nerede görülmüş!”

Bu kitapta, Mustafa Kemal Atatürk'ün öyküsü anlatılıyor. Hem de kendi dilinden... Sarışın, mavi gözlü bir çocuk. Zarif, iyi yürekli. Öylesine özgürlük tutkunu ki, dayısının tarlasında kargaları kovmakla başladığı işi ömrünce sürdürüyor. Sonunda işgalci gerçek kargaları yurdumuzdan kovuncaya değin neredeyse soluk almadan savaşıyor. Peki, bunca önemli işinin arasında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kurulduğu günü neden çocuklara armağan ediyor?

Usta edebiyatçı Adnan Binyazar'ın Atatürk'ün yaşamında dönüm noktası sayılabilecek olayları çocukların yalın bir dille okuyup kavramalarını sağlamak amacıyla hazırladığı bu kitaba Mustafa Delioğlu'nun çizgileri eşlik ediyor.

belgesel öyküler

YAŞ	11	12	13	+
-----	----	----	----	---

Resimleyen: Mustafa Delioğlu

cancocuk.com

ISBN 978-975-07-1115-2

9 789750 711152